

SEMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

Redacția și Administrația :
BUCUREȘTI
Strada Regală, 6

DIRECTORÎ:
A. VLAHUȚĂ și G. COȘBUC

ABONAMENTUL :
10 Lei pe an

INVIEREA

Prin ziduri înegrite, prin izul umezelii,
Al morții rece spirit se strecură 'n tăcere ;
Un singur glas îngină cuvintele de miere,
Inchise în tratajul străvechii evangheliî.

C'un muc în mină moșneagul cu barba ca zăpada,
Din cărți cu file, unse norodul îl învață
Că moartea e în luptă cu vecinica viață,
Că de trei zile 'nvinge, cumplit muncindu-și prada.

O muzică adincă și plină de blindețe
Pătrunde tinguioasă puternicile bolți:
«Peire Doamne sfinte căzu în ori-ce colț,
«Căci a căzut în însuși isvorul de viețe.

«Nimica înainte-ți e omul, ca un fulg,
«Ș'acest nimic îți cere o rază mîngăioasă,
«In pilcuri sunătoare de plîsete duiioase
«A noastre rugî, Părinte, organelor se smulg».

Apoi din noă tăcere, cutremur și sfială,
Și negrul întuneric se sperie de șoapte...
Două-spre-zece ceasuri răsună... Miez de noapte...
De-odată 'n negre ziduri lumina dă năvală,

Un clocot lung de glasuri vui de bucurie,
 Colo 'n altar se uită și preoți și popor,
 Cum din mormînt răsare Christos mingîietor,
 Iar inimile toate s'unesc în armonie:

«Cîntări de laude 'nălțăm
 «Noi Ție Unuia,
 «Primindu-l cu psalmi și cu ramuri,
 «Plecați-vă neamuri
 «Cîntînd Aleluia!

«Christos a înviat din morți,
 «Cu cetele sfinte,
 «Cu moartea pre moarte călcînd-o,
 «Lumina ducînd-o
 «Celor din morminte!»

M. EMINESCU.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

PE DOUĂ FETE

I

Dragă Mio, — prietina mea scumpă, — tu poate m'ai și uitat, crezînd că eui te-am uitat pe tine... De-atîta vreme nu ne-am mai scris... Ce-ți vei fi închipuit despre mine?... Eui, nimic alt de cît că te vei fi îngropat și tu în monotonia zilelor cari, știu și eui, vai! cit de mult îți amortțește une-ori ori-ce gînd și ori-ce voință... Știu, — adică *am știut* ar trebui să zic.

Căci dacă mă vezi că întrerup azi o tăcere așa de lungă ce se făcuse între noi, ai ghicit numai decît, nu-i așa, dragă Mio, că *ceva* trebuie să se fi întîmplat, *ceva* ce să mă hotărască să caut a reîmpleni firul acesta al confidențelor ce întotdeauna ne-a fost atit de dulce să ne facem între noi...

Ceva, da; și mai înainte de toate negreșit dorul ce m'a cuprins iar de tine, amica mea unică, singura ființă care întotdeauna m'a înțeles și pe care am înțeles-o întotdeauna...

Ș'apoi, da, încă ceva... Ce? Ești nerăbdătoare să știi? Iată ce: Sînt fericită... da, ai citit bine, sînt feri-ci-tă...

Fericită eă? Ți vei fi zicînd, — eă care pînă azi n'am făcut de cît să mă tînguî, deși negreșit numai în intimitatea spovedaniilor noastre reciproce, — să mă tînguî de soartă și de oameni, de oameni și de soartă...

Fericită eă, care știi cum dintre toate fetele eram întotdeauna cea mai oropsită, căreia nici-odată nu-i venea cine-va *de-acasă*, care necunoscînd cea dintîi din toate fericirile, fericirea dragostei părinților, își începea viața cu cea mai cumplită din amărăciunile sufletești și gelozii de soarta altora.

Fericită eă, care am fost tîrîtă la altar cu lacrimile în ochi, ca la un eșafod, eă, pentru care vălul ce ascundea misterul negrăit al iubirii s'a sfișiat fără ca să o fi cunoscut, fără ca să o fi bănuit măcar, nici înainte nici după aceea...

Se vede însă, dragă Mio, că este scris, — și mi se pare că am mai citit undeva asta, — este scris așa că măcar odată în viața fie-cărui om norocul, fericirea, să-i bată la ușă. Totul este să știi să-i deschizi la vreme; o clipă se oprește numai, și pe urmă zboară mai departe, ca să nu se mai întoarcă.

O clipă, mie mi-a fost de-ajuns. Să-ți spun cum s'a întîmplat.

Eram — în zadar așî vrea să fiu poetică; dar se întîmplă une-orî că lucruri și situații din cele mai prozaice pot să dobîndească o nuanță de poezie; — eram așa dară în jurul unei mese de cărți, — de cărți de joc, — firește, dimpreună cu diverse *cucoane*. Știi, asta e distracția, singura distracție, — dintre cele mărturisite bine-înțeleș, — a noastră, micî provinciali. Pierdeam într'una; nu știu ce aveam, eram distrată; poate era presimțirea momentului ce avea să însemneze marea întorsătură, răs_pîntia drumului vieții mele...

— N'ai noroc azi la cărți, — aud de-odată o *cucoană* de alături.

— Mai știi? oi fi avînd poate noroc la dragoste, zic eă fără să mă gîndesc.

Și pe cînd cucoanele încep să rîdă, eă simt că roșesc ca de-o prostie pe care așî fi spus-o, și ridic ochii ca omul îngrijat să n'o mai fi auzit și alții...

Asta a fost *clipa*.

În fața mea era *el*, — acela care a devenit *el* din clipa aceea.

Eraă abea cite-va zile de cînd venise în orașul nostru. Îl văzusem și ieri și alaltăeri și îl văzusem cu aceeași ochi în-

diferenți cu cari vedem pe toată lumea. Acu însă par'că era altul! par'că deodată un vâl mi se luase de pe ochi și îl vedeam într'o lumină strălucitor de limpede, în care trăsurile fine ale feței sale apăreau ca gravate, iar ochii negri îi străluceau, — iartă-mi comparația banală, dar nu găsesc alta mai potrivită, — îi străluceau ca două mari diamante negre.

— Da, ziceau ochii aceștia, da; ai noroc la dragoste...

O clipă, o privire... E nevoie să-ți spun mai departe?

Astăzi nu mai trăim de cît unul pentru altul; ceea ce-mi spunea atunci privirea lui, ceea ce nu mai așteptam niciodată, nici în vis, s'a realizat...

Astăzi știu în sfârșit ce e iubirea; în pragul renunțării mi-a răsărit deodată această revelație dumnezeiască, amețitor de dulce.

Și fericirea mea e atât de mare, încît par'că m'ar fi înăbușit dacă aș mai fi ținut-o o zi, un ceas ascunsă în inima ce n'o mai putea cuprinde... Imi venea une-orî s'o strig, s'o vestesc în toată lumea, lui însu-și, omului care cu sînge rece, ca un negustor chibzuit, mă cumpărase de la părinți și se pusese paravan și streajă între mine și fericire, între mine și dragoste... O, a căzut acest paravan, a ferit strajea; — ca prin farmec s'a deschis luminos orizontul până ieri ascuns al vieții mele... Mă îmbăt de frumusețea lui nespusă, și nu-mi pasă de lume, de oameni, de nimic, — sînt fericită.

Este poate în adîncul acestei fericiri și ceva din voluptatea haină a răzbunării? Se poate. Dar nu cercetez. Sînt fericită, imi ajunge.

Și, o, de-ai ști, dragă Mio, de-ai ști ce om, ce suflet este odorul meu. De cînd suntem unul al altuia mă simt cu totul alta de cum eram. Alături de dînsul, sufletul meu împrumută ceva din imensa nobleță a inimii lui și simțirea aceasta mă ridică aproape, aproape pînă la dînsul. Dintr'o femeiușcă de mijloci, dintr'o ființă ce vegetam și e în lumea asta printre celelalte umpluturi cu cari Dumnezeu a împănat lumea, am ajuns să mă simt *cine-va*.

Da, dragă Mio, lumea asta, viața asta totu-și are un înțeles. Și nu mai aștept acum de cît momentul cînd voi fi cu totul liberă să-l talmăcesc așa după cum îl simt, dimpreună cu dînsul, — momentul, ce nu poate să mai întirzie mult, cînd vom fi cu totul, cu totul, unul al altuia... Ce surprinși aș să

rămîna toți! Mă bucur de mai înainte. Tu singură ai fost prevestită, și de asta mă bucur iarăși atît de mult!...

Nu-mi scrie încă. Așteaptă. Ai să primești vestea fericită zilele acestea.

A ta
Mina.

II

Dragă Mișule,

Nu te așteptaî, desigur, să-ți scriu așa curînd, și desfăcînd scrisoarea mea te-ai întrebat numai de cît, cu perspicacitatea de individ sceptic care te caracteriză, ce serviciu am să-ți mai cer?

Mișule, scapă-mă. Dacă am fost numit aci, și-o datoresc numai ție și legăturilor tale cu lighioanele influente; ei bine, acum te rog să faci ori-ce ca să pot fi, dacă nu alt-ceva, măcar destituit din postul acesta!

Mișule, am făcut o prostie și numai tu mă poți mîntui. Mă cunoști și deci bănuiești mai dinainte cam în ce categorie ai să clazezi prostia de care viu să mă spovedesc ție.

Nu te vei mira cînd îți voi spune că cea dintîi grijă pe care am avut-o sosînd aci, a toșt să-mi asigur un debușeu sentimentelor de amativitate cari știi și pînă acuma cite buclucuri mi-au făcut. Ce vrei? Sînt o fire nenorocită și incorrigibilă.

De astă-dată însă am pățit-o mai rău ca totdeauna; slaba mea cunoștință de oameni mi-a jucat festa.

Și n'ași putea zice că n'am procedat cu destulă prudență. Dintre toate gîsculițele de aici mi-am ales pe cea despre care puteam să presupun mai puțin că va lua lucrurile în serios. O fire, — așa mi se părea mie — aplecată mai mult spre partea simțurilor, o burgheză de duzină, măritată fără dragoste și luînd viața așa cum vine.

Aș! și-ai găsit. După trei săptămîni de dragoste știi unde am ajuns? Gîsculița mea și-a pus în gînd nici mai mult nici mai puțin de cît să divorteze, și s'o iaă eu! Ce zici la ideia asta? Așa-i c'ar fi nostim?!

Eū, firește, i-am făgăduit tot ce-a vrut. Acum însă tremur de teamă să nu facă vre-o prostie înainte de a-mi fi luat eū măsurile; abea am putut să dobîndesc de la dînsa un răgaz de trei săptămîni.

Trei săptămâni, ai auzit? In mai puțin de trei săptămîni trebuie să fiu permutat de aici. E singurul mijloc de a putea să dobîndesc de la dînsa, o nouă aminare, pe care voi știi eu apoi s'o fac *sine die*...

Mișule, ai încă o ocazie să arăți dacă ții la mine; profită și de asta cum ai profitat de atîtea și contează pe vecinica recunoștință a ghinionistului tău prieten... *Nicu*.

ION GORUN.

HULITORUL ZEILOR CAPANEU

(DANTE, INFERN, C. XIV, 1—72)

De-un dulce dor de țară copleșit,
Stringînd acele crengi de sînge pline
Le-am dus sub cel ce'n plins a răgușit.

Sosim de-aci 'ntr'un loc, pe unde vine
Hotarul altui cerc, un nou mormînt
Cu mult mai trist și plin de-urgi divine.

Și ca s'arăt deplin ce-amaruri sînt,
Vă spun c'ajunserăm pe-un șes pe care
Nimic nu poate crește din pămînt.

Tot șesul este 'ncins de-un codru mare
Cum însuși el de tristul șanț e 'ncins,
Și-aici am stat la margini în cărare.

Pămîntul e nisip uscat și-aprins
Precum socot că este 'n miezul verii
Acel ce-aprinde-al Libiei coprins.

O cit de mult, tu Cumpăn' a Puterii
Veți fi 'ngrozind pe-orî cine-acum cetește
Ce-amar ni s'arăta pe-aici vederii!

In gloate multe morții, mișelește
Plingeau pe șes, toți goi, cu plinset mare,
Dar cazna lor vedeam că felurește,

Zăcea pe spate-o sumă 'n nemișcare,
Și mulți ședeau, stîrcind ființa toată
Iar alții 'n veci fugeau fără 'ncetare.

Acei ce fug sînt cea mîi mare gloată
Iar mîi puțini acei ce plîng pe loc,
Ci 'n schimb ei pot mîi mare glas să scoată.

Și 'ncet căzînd de sus, marî fulgî de foc
Nîngeaû pe șes, cumplit ca să-l încîngă,
Cum nînge 'n Alpî cînd nu e vînt de loc.

Precum în Indiî a 'nceput să nîngă
Pe oștî lui Alexandru 'ntruna focul
Ce nicî căzut nu vrea să se mîi stingă,

Iar el a pus pe-oștenî atuncî cu jocul
Picioarelor să-l bată singuratec
Căci mult mîi lesne-așa se stînsese focul,

Așa nîngea și-aici etern jăratec
Și-ardea nisipul ca uscata iască,
Făcînd acestor goî un chin sălbatec.

Eî tot jucaû din mîni să se ferească
Și 'ntruna scuturaû pojarul nîns
Ce nu 'nceta căzînd să să noiască.

«O tu, acel ce toate le-ai învîns
Dar nu și dracîi cei fără de pace
Ce staû străjerî la zidul cel aprîns.

«Ce mare duh e cel ce'n flăcări zace,
Dispreț avînd și inimă sumeață
Cit parcă focul nicî un rău nu'î face?»

Și însuși el, văzînd că-î staû în față
Și-a mea 'ntrebare-a fost de starea lui,
Strigă: «Eû sînt și mort cum fuî în viață.

«Spetească-și Zevs pe cel din mîna cui
Luă 'n mînie fulgerul de care
În ultima mea zi trăsînit eû fuî!

«Spetească 'n rînd pe toți pe ciți îi are
Sub Etna 'n fierăria-î afumată
Uriînd dup' ajutor în gura mare

«Precum făcû la Flegra el odată;
Trăsnească Zevs în mine cit voește,
Dar n'o să mă supue nicî odată!»

Văzuî atunci pe-al meu cum să răsteşte
Cum nu l-am mai văzut: «O tu, haine!
Trufia ta şi-aici te stăpîneşte!

«Cu-atît mai grea e cazna pentru tine!
Căci numai furia ta, altceva nu
E 'n stare-a-ţi căşuna dureri depline!»

Spre mine-apoi, mă blind: «Un rege fu
Din cei ce-au mers să facă Teba oabă,
Şi-avea 'n dispreţ, şi-i are chîr şi-acu

«Pe Zei, cum vezi din vorba lui neghioabă —
Dar bine-am zis, pentr'un smintit din fire
Trufia sa e singura-i podoabă».

G. COŞBUC.

INDURARE

Acum s'a potolit. Ochiî lui rătăcesc pierduţi în zare. E bătrîn şi oboseşte lesne cînd cugetă prea mult la acelaş necaz. Din timp în timp trebuie să'şi dea inima odihnei.

Băiatul are de luptat cu cea din urmă greutate. Azi o să fie poate inginer. Poate. — Dar dacă n'o isbuti? Şi bătrînul clipeşte din ochi, ca să treacă florul.

Apoi îşi plimbă mina pe frunte şi se 'nseninează: Are încredere în băiat. E muncitor de ajuns bietul Iorgu. O să scape. De cite n'a scăpat el?

Ce copil fără noroc!

Toţi cei l'alţi au apucat vremurile bune: Trei moşii mari, case cît palatele, trăsura la uşe, slugi la poruncă. De aceea, poate, n'a eşit nici unul soiū. Astăzi d'abia duc şi ei greul vieţii. Iorgu se născuse în amurgul fericirei. Ca prin vis îşi mai aduce aminte că a purtat odată haine bune, cu nasturi de metal, că s'a odihnit cînd-va într'o calească cu şase cai. Glasul surugiului nu'l mai ştie. L'a uitat. Lanurile de griu şi livezile de pruni de cari 'i vorbesc fraţii, lui îi par basme. Fusesse prea mic atunci.

Ține minte însă şcoala unde a fost dat întii; apoi bătăile şi ameninţările tatălui ca să'l deprindă cu învăţătura. De aici începe viaţa lui. E adevărat, ciţi-va ani a muncit de frică. Apoi, din trebuinţă. Simţise de timpuriu că acolo e micul lui sprijin. Tatăl însă a rămas

totdeauna rece cu dinsul. O singură vorbă, un singur îndemn : cartea. Atit îi cerea. O dată, numai, îl săruta pe an : La anul nou. In schimb, mîngăerile mamei împlineau toate lipsurile.

— Lasă, mamă, nu fi trist. Așa l'am pomenit de cînd l'am luat : posac. Nu știe să arate dragoste la nimeni..... In colo, e bun.

Bătrînul ținea la băiat. In timpul examenelor, erau nopți cînd el nu închidea ochii. Nu spunea la nimeni însă.

Acum îl muncea par'că griji mai mari ca totdeauna. Simțea schimbarea ce avea să se facă. De viitorul lui Iorgu ținea fericirea casei. Din chinul lui trecut, din munca lui de acum înainte aș să stearcă toți mana binefăcătoare.

Il așteaptă cu masa. E toată familia strînsă : Frații, surorile, cumnații și un unchiu — nenea Iancu — glumeț, bun la inimă și darnic : însă tot sărac.

Tocmai pe la unu sosește Iorgu. E pămîntiu la față, suflă greu, cătînd sfios ; a isbutit.

Toți fac roată în jurul lui ; îl descos, îl întreabă. Aș uitat mincarea. Mama își ia din deget singurul inel. Ochii îi înoată în lacrimi :

— Ține, Iorgule ; il am de la mama...

Nenea Iancu, îmbătat de mulțumire își desprinde și el, de pe vesta cadrilată, ceasornicul și îl dă. E tot ce are mai bun pe suflet.

— E de aur, Iorgule ; să'l păstrezi...

Frații, surorile, își scotolesc buzunarele. Unul găsește un briceag, altul o tabachere veche ; mici nimicuri, cu care se simt datorî. Mama a făcut începutul pe negîndite.

Marioara, nepoata cea mai mică, își dă și ea cu drag, păpușa din brațe.

Bătrînul e cel mai incurcat. Până să-î vie rîndul, prinde să se caute. Nimic. Se silește să-și aducă aminte dacă mai are vre-un lucru de preț, pus bine, uitat pe undeva. Niçi o ață.

Sînt ațîția ani de la ruină, dar nu l'a durut niçi o dată așa.

Se uită la toți fricos, ca un ciine pierdut. Apoi, stăpîn o clipă pe puteri, își strînge toată amețeaia într'un zîmbet.

E tot ce-î poate da.

Iorgu îl înțelege și lasă ochii în jos.

Îi vede ghetele și nu se mai îndoește : Pline de petice, plesnite ici și colo, ele plîng în locul bătrînului, îl apără, cer, în numele lui, iertare.

V I S

Ce vis ciudat avui, dar visuri
Sint ale somnului făpturi,
A nopții minte le scornește,
Le spun a nopții negre guri.

Pluteam pe-un rîu. Sclipiri bolnave
Fantastic trec din val în val,
In urmă-mi noaptea de dumbrave,
Nainte-mi dorul cel regal;

Căci pe o insulă în farmec
Se 'nalță negre, sfinte bolți,
Și luna muriî lungi albește,
Cu umbră umple ori-ce colț.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Mă urc pe scări, intru 'nlăuntru —
Tăcere-adîncă l-al meu pas.
Prin întunerec văd înalte
Chipuri de sfinți pe-iconostas.

Sub bolta mare doar străluce
Un singur sîmbure de foc;
In dreptul lui s'arată-o cruce
Și 'ntunecime 'n ori-ce loc.

Acum din sus, din chor, apasă
Un cîntec trist pe ziduri reci,
Ca o cerșire tinguioasă
Pentru repaosul de veci.

Prin tristul sgomot se arată
Încet sub vâl, un chip ca'n somn,
Cu o făclie 'n mîna-i slabă,
In albă mantie de Domn.

Și ochii mei în cap îngeață,
 Și spaima-mi seacă glasul meu. —
 Eă îi rup vălul de pe față...
 Tresar... încremenesc... sînt eă.

De-atuncî ca 'n somn eă umblu ziua
 Și uit ce spun adeseorî.
 Șoptesc cuvinte ne'nțelese
 Și par'c'aștept ceva... Să mor!

M. EMINESCU.

PĂMÎNT ȘI APĂ

Anița ridea în gînd, un ris gîdelitor ce-î umfla pieptul și-î îmbujora obrajii, de cite ori își amîntea de întîlnirea cea dintăi cu Chiril. Cum rămăsese el ca înfîpt în pămînt, cu ochii țîntă în ochii eî.

— O fi pus cine-va vrăji în calea noastră, îi zicea zvăpăiată, prinzîndu-l de mină.

Dar el își desfăcea încet mina din mina eî și se întorcea în altă parte, fără să zîmbească.

Munca cîmpului era în toiul eî, avea atita de făcut!

Pămînturile Aniței, mōștenite de la bărbat, rămăseseră anul trecut mare parte nelucrate. Cum ar fi putut ea, femeie singură, cu doi copilași în brațe, să-și mai vază și de arătură, de semănat și de toate cite trebuie la cîmp? Peste holdele de grîu, a crescut iarba; porumbul și via de la Miniș erau nesăpate, moara cea nouă de pe Mureș se oprise din pricina unei scîndurî căzute din iaz... Pustiire și necaz în toate părțile. Rudele Aniței o îndemnaseră să se mărite după un gospodar din sat, să-și ia ajutor, stăpîn. Ea plinse, plinse și atit!

Dar norocul i-a scos în cale pe acest flăcău.

Și rudele, cum se porniseră acum să murmure împotriva «străinului», aă amuțit deodată, cînd aă văzut cu ce rivnă și hărnicie se apucă Chiril de muncă.

În toamna dintăi a cules rodul de pe câmp — pometurile, viia, finul; avea fin pentru doi, trei ani. A îngropat apoi viia, a dres iazul de la moară, acoperișul grajdului, stricat rău în mai multe locuri; și cînd lă-a văzut așa, toate în bună rînduială, a eșit în mijlocul curții și s'a uîtat în sus la cer. Cerul era limpede, albastru, dar în sufletul lui nor — întuneric.

Cum o să spună acum Aniței că el avea să plece, trebuia să plece?...

O să aibă ea destulă inimă să-l asculte, să-l înțeleagă, că nu mai putea răbda dorul de părinți? Și gîndul greu nu-l mai poate purta, că ei aū putut să piară în vreme ce el lucra pe pămînt străin și trăia în belșug, departe de dinșii, de oasele lor, de mormîntul lor... O să aibă ea destulă tărie și destulă dragoste să-l lase și apoi să-l aștepte cu credință dreaptă, neclintită, cu credință ca în Dumnezeu și în mîntuirea sufletului nostru?...

S'ar duce o clipă, cum sboară pasările prin văzduh, așa s'ar duce o clipă numai doar să vază: mai trăesc ai lui? O mină de ajutor să le dee, o mină de grăunțe pentru acel pămînt sărman ars și pustiit, ce'l lăsase departe sub mormîntul zăpezii!... Oare înviiat-a cîmpul? și holdele din coasta dealului oare cine le-a semănat? De unde, și cu ce sămînță?

Anița îl privia din fereastră, cum stătea el pe gînduri, întunecat, bătut în geam, apoi îi eși în cale cu brațele întinse, rizînd. Două gropițe se făceau în obrajii rumeni și două șiruri de mărgele albe străluciau dintre buzele roșii.

— Vin' la masă, că-i gata.

O pine caldă, mare și albă, despoiată de coaja arsă, un castron plin cu tocană de pui, abureau odaia cu un miros plăcut.

Chiril gusta, nițel cite nițel, pînă ce se pomenea mîncînd cu pofta omului trudit și aminînd hotărîrea gîndului tănuit pe altă dată.

Dar altă dată Anița îi cosea o cămașă și'l chema mereu să-i potrivească gulerul, pumnarii... Pregătea plăcinte de lăsatu secului... O vacă sta să fete, porcul trebuia tăiat de Crăciun. Cum o să strice bucuria Aniței?... Cum să o lase singură cu atîtea necazuri?...

După Crăciun se lăsă ger, lemnele trebuiau tăiate, vitele îngrijite, iar primăvara, — o, cine nu știe cîtă nevoie ie de

brațe vînjoase, brațe muncitoare primăvara în jurul unei mari și bune gospodării?

Cînd văzu zăpada topită intrată în pămînt și de sub umezala lui neagră răsărind colțișorii de grîu și iarbă verde, Chiril își aruncă sumanul, își sumecă minicile, apoi se repezi la lucru, ca un leu flămînd ce vede sînge țîșnind din prada sa. Ară pămîntul apăsînd cu putere coarnezle plugului și-l despică în ogoare adincî și largi. Sămăna, grebla într'o zi cît alții în patru, cincî zile. Apoi își făcea cruce, cu ochii întorși la cer, cerînd milă, îndurare și ajutor de la cel de sus.

După aceea pleca la viie. O desgropa, o lega, o săpa cel dintăi dintre toți, cu aceiași rîvnă arzătoare, cu aceiași credință neclintită în pămînt și cer.

Bătrînii din Miniș și din Mîndruloc își clătinau capetele : oare toți vor fi așa oamenii pe acolo prin țara Maramureșului? Și de ce n'or fi venînd mai mulți pe aci?

Anița îl aștepta sara în portiță cu garafa plină de rachiu, cu masa lungă, întinsă în curte.

Sosise și vremea secerișului și secerătorii se întorceau vesei, cîntînd.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Se făcuse atîta grîu!

Spicurile mari pline de rod se aplecau grele, până în pămînt, sub tăișul secerei. Chiril umplu hambarele și podul casei se încovoia, pare-că de povara belșugului...

— Acum, acum a sosit vremea, își zise Chiril în gînd și chibzui întreg planul cum o să plece acasă cu un car întreg, încărcat de grîne.

Cu ce bucurie o să 'l vază părinții lui și satul întreg îi va eși în cale cu mirare.

Se culcă pe pat cu fața în sus, cu capul înferbîntat, cu ochii mari deschiși.

Anița se aplecă spre el și-i șopti o veste...

Un fior cald trecu prin tot trupul lui, apoi închise ochii resemnat ; acum mai mult ca or-cînd era legat aci.

În gînd vedea încă pămîntul ars, țara lui pustiită, dar gemetele surde, vaetele asurzitoare se perdeau tot mai mult în scîncetul stins al morții — în vecinicul întuneric al uitării...

Peste cîte-va luni Anița născu un băiat și 'l botezară Stoe.

CUGETĂRI

Intre caracter și inteligență n'ar trebui să existe alegere. Inteligențele se găsesc foarte adesea, — caractere foarte arare.

Cînd vei auzi o femeie dînd bărbatului ei porecle favorite dintr'o tinerețe depărtată, să știi că-l înșală.

Proștii se 'nsoară totdeauna; nebunii cite-odată; înțeleptul nici cînd. Dacă acesta o face, s'o facă încai de comoditate și în deplină siguranță că va fi înșelat de femeia lui.

Care femeie n'a 'nșelat pe bărbatul ei, n'a făcut-o pentru că n'ar fi voit-o, ci pentru că i-a lipsit ocazia saŭ curajul.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Amorul nu alege, ci culege. El e ceva cu totul elementar, ca și setea saŭ foamea.

Om de spirit e acela care 'n fundul inimei lui ride de toți și de toate. Om de geniŭ e acela ce ride de el însuși. De aceea un geniŭ nu poate fi rău, pe cînd un om de spirit e totdeauna rău.

A iubi? — a avea vreme de pierdut. Cine n'are vreme, nu iubește.

M. EMINESCU.

PRIMA FILĂ

De cite ori mă-aduc aminte
Copilăria mea perdută,
Mă văd, școlarul blind, cuminte
Și singuratec într'o sută.

Indrăgostit în totdeauna,
De lumea 'nchipuirii mele,
Ședeam, de cum răsare luna,
Cu ochii țintă la perdele...

Tot așteptînd, ca 'n basme poate,
Vre-o zină să mă prindă 'n milă,
Pe bancă, rezemat în coate,
Eram în veci la prima filă!

.

Acum sînt om. — Tu resfățată
Și gingașă 'mî zimbești, copilă, —
Eū, tot acel de altă dată,
Pe gînduri staū la prima filă!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Manuscris
ZEDEJ.

M. EMINESCU

POEZIILE POSTUME*)

Ce impresie de reînviere ne dau poeziile acestea necunoscute încă, rămase atîta timp îngropate în manuscrisele vrăfuite ale poetului! Maestrul pare că trece din nou printre noi, cu pasu-î domol, cu fruntea-î largă, cu ochii triști, închiși pe jumătate, pururea gînditor, «îvăluit în manta» visurilor lui profund melancolice, cu totul dintr'o altă lume.

«Dintre sute de catarge
Cari lasă malurile,
Cîte oare le vor sparge
Vinturile, valurile»...

*) Un volum de 112 pagini, tipărit în editura tipografiei «Minerva». Prețul 1 leu.

Citim, și sufletul nostru tresare ca la un glas cunoscut, pe care de mult nu-l mai auzisem, pe care nu credeam să-l mai putem auzi vr'odată, — glas iubit, glas sfint, ce ne vorbește din eternitate.

În totdeauna poeziile lui Eminescu au produs o impresie extraordinară. Gîndurile lui, veniau ca din cine știe ce adîncimi misterioase, îmbrăcate într'o formă așa de neobiceiuit de frumoasă, cuvintele sub condeiul lui căpătau par'că un înțeles așa de solemn ș'o muzică așa de ne mai auzită, că noi simțiam ca și cum ar fi străbătut prin versurile lui ceva din sufletul tragic al bibliei, ceva din bătrîneasca 'nțelepciune a cronicilor.

Acum, cînd știm cum s'a sfîrșit vieța cea pămîntească a poetului, poeziile acestea, neașteptate, ne impresionează și mai adînc. Ele vin de departe, încărcate și de durerile vieții și de misterul morții aceluia care-a dat cea mai puternică și mai înaltă expresie gîndirii romînești. În bucățile neisprăvite, în nehotărirea «variantelor», în cîrmele de strofe izolate, împrăștiate ca sfărîmăturile unei statui, se vede aceeași neliniște profundă a omului care are lucruri mari și multe de spus, și aceeași căutare pasionată a «cuvîntului predestinat», a formei desăvîrșite. O însemnată și folositoare operă va fi aceea în care se va studia firea aleasă, sufletul complicat al acestui artist, cu felul lui de a gîndi și de a face versurile.

În Eminescu literatura noastră și-a atins cel mai glorios moment al dezvoltării ei, și multă vreme va trece pînă să apară demnul urmaș al acestui maestru.

O perfectă cunoaștere a limbii, a credințelor și a datinelor strămoșești, o nemărginită iubire de țară și de neam, eată ce se răsfrînge mai cu deosebire și din aceste pagini sfinte, prin care ne mai vorbește încă sufletul marelui nostru rapsod.

A. VLAHUȚĂ.